

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

A határozat száma: Pfv.I.20.890/2019/6.

A tanács tagjai: . Harter Mária a tanács elnöke

. Varga Edit előadó bíró

. Mocsár Attila Zsolt bíró

A felperes: felperes neve
(felperes címe)

A felperes képviselője:

. Kaiser István ügyvéd

(ügyvéd címe)

Az alperes: alperes neve
(alperes címe)

Az alperes képviselője:

. Kővári Gergő Benjámin ügyvéd

(ügyvéd címe)

A per tárgya: jognyilatkozat pótlása

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:
a felperes

A másodfokú bíróság és a jogerős határozat száma:

Törvényszék

3.Pf.20.959/2018/3.

Az elsőfokú bíróság és határozatának száma:

Járásbíróság

8.P.21.062/2017/5.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] Az elsőfokú bíróság P.20.929/1989/60. számú ítéletével olyan módon szüntette meg felperes és az alperesi jogelőd (a továbbiakban: örökhagyó) perbeli ingatlanon fennálló közös tulajdonát, hogy az örökhagyó 5513/10.000 tulajdoni hányadát 541.607 forint 60 napon belül történő megfizetése ellenében a felperes tulajdonába adta. Az elsőfokú bíróság ítéletét a másodfokú bíróság Pf.20.634/1991/11. számú ítéletével a felperes által fizetendő értékkülönbözetre 552.000 forintra történő felemelésével hagyta helyben.
- [2] A felperes a P.20.659/2009. számú perben az örökhagyó bejegyzési engedélyének pótlását kérte az ingatlanra vonatkozó tulajdonjoga átvezetéséhez, előadása szerint ugyanis az értékkülönbözetre az örökhagyót terhelő gyermektartásdíj-tartozás beszámításával kiegyenlítette, ezért az alperes a

tulajdonjoga bejegyzéséhez szükséges hozzájárulást jogával visszaélve tagadta meg. Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította, megállapítva, hogy a felperes tartozása meghaladta az örökhagyóval szembeni követelését, ezért a beszámítással az értékkülönbözet kiegyenlítése nem történt meg, az alperes részéről a jognyilatkozat megtagadása nem volt visszaélésszerű. A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét Pf.21.672/2010/4. számú ítéletével helybenhagyta, a Kúria pedig Pfv.I.20.457/2011/9. számú ítéletével hatályában fenntartotta azt.

- [3] Az ekként fennmaradt közös tulajdon megszüntetése iránt az örökhagyó P.21.443/2009. számon pert indított a felperes ellen, melynek eredményeként a bíróság a felperes tulajdoni hányadát az örökhagyó tulajdonába adta 2.243.500 forint megváltási ár ellenében. Az elsőfokú bíróság ítéletét a másodfokú bíróság Pf.20.359/2012/6. számú ítéletével helybenhagyta, míg a Kúria hatályában fenntartotta a jogerős ítéletet.
- [4] Az örökhagyó 2012. június 3-án elhalálozott. A felperes a hagyatéki eljárásban 1.100.000 forint vételárhátralék és 302.109 forint gyermektartásdíj erejéig hagyatéki hitelezői igényt jelentett be, melyet az örökösök - az örökhagyó gyermekei, közöttük a jelen per alperese - elismertek. A felperes tulajdoni igényt is bejelentett a perbeli ingatlan örökhagyó tulajdonát képező hányadára, ezt az igényt azonban az alperes nem ismerte el, míg a másik örökös, **M.T.** igen, ilyen módon a földhivatal a felperes tulajdonjogát a perbeli ingatlan 5513/20.000 tulajdoni hányadára 2016. október 25-én bejegyezte.

A felperes keresete, az alperes védekezése

- [5] A felperes a jelen pert megindító keresetével a tulajdonjoga bejegyzéséhez szükséges alperesi jognyilatkozat ítélettel történő pótlását kérte. Előadta, hogy az örökhagyóval szemben fennálló, az örökösök által elismert, mindösszesen 1.402.109 forint összegű vételár- és gyermektartásdíj követelését beszámítva az 552.000 forint összegű megváltási árba tartozását kiegyenlítette, ezért az alperes a bejegyzési engedély kiadására köteles.
- [6] Az alperes érdemi ellenkérelme a kereset elutasítására irányult.

Az első- és a másodfokú ítélet

- [7] Az elsőfokú bíróság a keresetet elutasító ítélete indokai között rámutatott, hogy a perbeli ingatlan közös tulajdonának megszüntetésére a későbbi, P.21.443/2009. számú perben hozott ítélet az irányadó: az örökhagyó jogutódai jogosultak a felperes tulajdoni hányadának megváltására. Kitért az elsőfokú bíróság arra is, hogy a korábbi, P.20.659/2009. számú jognyilatkozat pótlása iránti per tekintetében res iudicata nem áll fenn, mert abban a perben a felperes a 2004. április 20-i nyilatkozatra alapította beszámítási igényét, a jelen eljárásban viszont a 2015. október 5-én kelt okiratra hivatkozott, és a közös tulajdon megszüntetésére irányuló újabb perre tekintettel a tényállás azonossága sem állapítható meg.
- [8] A másodfokú bíróság helybenhagyó ítéletében az elsőfokú bíróság helyes indokaira utalt. Hangsúlyozta: a felperes kifejezetten az 1989-es perben keletkezett ítéletre, azaz az első közös tulajdon megszüntetési perre alapította a keresetét, a második, a Kúria által hatályban tartott ítéletre figyelemmel azonban keresetének nincsen jogalapja. Rámutatott, hogy a hagyatéki eljárásban létrejött egyezség a közös tulajdon megszüntetésére nem vonatkozott, az alperes nem ismerte el a felperes tulajdoni igényét. Megjegyezte: a felek félretehették volna a közös tulajdon megszüntetése tárgyában utóbb keletkezett ítéletet, visszatérve az 1989-ben hozott bírói döntéshez, ilyen megállapodást azonban a felperes nem csatolt.

A felülvizsgálati kérelem

- [9] A jogerős ítélet ellen felülvizsgálattal élő felperes elsődlegesen annak megváltoztatását és az alperes jognyilatkozatának ítélettel történő pótlását kérte, másodlagosan - hatályon kívül helyezés mellett - az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását.
- [10] Hivatkozása szerint a jogerős ítélet rendelkező része és indokolása nem áll összhangban, ami a Pp. 221. § (1) bekezdését sérti. Nem tartalmazza az ítélet azt a jogszabályi hivatkozást, amely alapján az 1989-es ítélettel szemben a bíróság előnyben részesítette a 2009-ben indult perben hozott ítéletet, holott a jelen perben érvényesített elszámolás az utóbbi ítéletet annullálta.
- [11] Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság ugyan kizárta a res iudicata-t, ennek ellenére nem vizsgálta érdemben a keresetet. A keresetet a hagyatéki eljárásban kötött egyezsége alapította, az alperes ugyanis a 552.000 forint tőke és kamatai beszámítással történő megfizetésével nem a teljes tulajdoni hányadra, csak annak felére tagadhatta meg az elismerést. Érvelése szerint nem kellett külön megegyezés ahhoz, hogy az 1989-ben hozott ítélet az értékkiegyenlítés tekintetében teljesüljön, mert a teljesítés a beszámítással megtörtént.
- [12] Okfejtése szerint a bíróság megsértette a Pp. 3. § (6) bekezdését is, mert nem kézbesítette az alperes fellebbezési ellenkérelmét, jöllehet ítéletében arra hivatkozott. Hangsúlyozta, hogy a Kúria Pfv.I.20.632/2017/16. számú ítélete a jelen perre nincs kihatással.
- [13] Hangsúlyozta: mivel az alperes hozzájutott a megváltási árhoz, jogával visszaélve tagadta meg a hozzájárulást. Hivatkozott a Pp. 8. § (1)-(3) bekezdéseinek megsértésére is, mert az alperes úgy állította be a hagyatéki egyezséget, mintha az tartozatlan fizetés lett volna, holott nem vitatható, hogy az elszámolásra sor került, és a beszámítással az örökhagyó követelése megszűnt. Érvelése szerint az alperes e tekintetben a Kúriát is megtévesztette, a jogerős ítélet pedig az alperes jogalap nélküli gazdagodását segítette elő. Hivatkozott arra, hogy a bírói elfogultság sem zárható ki, mivel mind a tanácsvezető, mind az előadó bíró részt vett a Pf.20.359/2012/6. számú ítélet meghozatalában, melyben ugyanazt az elszámolást negálták, mint a jelen perben.
- [14] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmet nem terjesztett elő.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [15] A felülvizsgálati kérelem nem alapos.
- [16] A Pp. 270. § (2) bekezdése és a 275. § (3) bekezdése együttes értelmezéséből kitűnően sikeres felülvizsgálat alapja anyagi jogi vagy az érdemi döntést lényegesen befolyásoló eljárási szabálysértés lehet. A felülvizsgálattal élő felperes az eljárási szabályok megsértését és az abból fakadó, álláspontja szerint téves döntés hozatalát rótta fel az eljáró bíróságoknak: a későbbi közös tulajdon megszüntetés jogszabály megjelölése nélkül történt figyelembevételét, illetve a res iudicata kizárása ellenére keresete érdemi vizsgálatának mellőzését, és a hagyatéki eljárásban kötött egyezés figyelmen kívül hagyását sérelmezte.
- [17] A felülvizsgálati döntés indokainak megismeréséhez szükséges kitérni a közös tulajdon megszüntetési perekben érvényesülő anyagi jogerő hatás (Pp. 229. § (1) bekezdés) sajátos érvényesülésére. Miként azt az eljáró bíróságok is kifejtették, a közös tulajdon megszüntetése iránti perekben az anyagi jogerő hatás a közös tulajdon adott körülmények közötti, adott módon való megszüntetéshez kapcsolódik. Ez azt jelenti, hogy ha a közös tulajdon a jogerős ítélet meghozatala után is fennmarad és az ítélethozatal alapjául szolgáló körülmények megváltoznak, bármelyik fél

újból keresettel élhet a közös tulajdon megszüntetése iránt, e jog ugyanis a Ptk. 147.§-a alapján valamennyi tulajdonost megilleti. Ez a sajátos jogi helyzet abból adódik, hogy a tulajdonos közös tulajdon megszüntetés iránti igénye közvetlenül a dologhoz kötődő alanyi jog. Az abszolút szerkezetű tulajdonjog ugyanis - a mindenki mást terhelő tartózkodási kötelezettség mellett - kötelemfakasztó tényállások folyamatosan működő forrása: a tulajdonos például bérbe adja az illetőségét, káresemény sújtja a felépítményt, a piaci folyamatoknak köszönhetően az ingatlan forgalmi értéke nem éri el az egyébként reális mértéket stb. Amíg a közös tulajdon fennáll - esetleg éppen azért, mert a közös tulajdon megszüntetési perben hozott jogerős ítélet önkéntes teljesítése, majd végrehajtása elmarad - a körülmények változása alapot adhat újabb megszüntetési per indítására. Ezekben a perekben az anyagi jogerő a megszüntetés adott körülmények közötti, adott módon való elrendeléséhez kötődik, és a körülmények változása esetén - amit a jogerős ítélettel elrendelt megszüntetés ellenére fennmaradó közös tulajdon is jelezhet - a közös tulajdon megszüntetése iránt bármelyik tulajdonos újabb keresettel élhet. Amennyiben az újabb per megindítására sor kerül, a közös tulajdon megszüntetése az utóbb indított per alapjául szolgáló, megváltozott körülményekre, és a rájuk tekintettel meghozott jogerős ítéletre koncentrálódik, a felek a korábbi ítéletre - ahogyan erre a másodfokú bíróság helyesen utalt - csak közös megegyezéssel térhetnek vissza, mivel az a tulajdonjogból fakadó másik kötelelem. Arra nincsen lehetőség, hogy a tulajdonos egyoldalúan, a későbbi per befejezése után a korábbi ítélet alapján őt terhelő megváltási árba beszámítással teljesítettnek tekintse a korábbi ítéletet: a megváltozott körülmények alapján indított újabb per és az újabb ítéleti döntés akkor is kizárja a korábbi ítélet alkalmazását, ha annak végrehajthatósága még nem évült el és nem is bizonyosodott be annak eredménytelensége (BH1995.580); nem úgy, mint a perbeli esetben, ahol már a korábbi ítélet végrehajtására sem volt mód. Arra helytállóan hivatkozott a felperes, hogy a beszámítás egyoldalú, címzett jognyilatkozat, azonban kötelmet nem hoz létre a felek között, lévén csupán a kötelemből fakadó kötelezettség teljesítésének egyik módja. A jelen esetben a felek közötti kötelmet a bíróság ítélete hozta létre, a korábbi perben a megváltási ár fizetésének, a későbbi eljárásban a tulajdoni hányada tulajdonba adásának kötelezettségét róva a felperesre. Ebben a helyzetben a felperesnek beszámítás útján való teljesítésre csak újabb kötelelem létesítése esetén lett volna lehetősége, amit a felek megállapodása - szerződése - jelenthetett, ennek létrejöttére azonban a perben nem volt adat. A korábbi ítélethez való egyoldalú visszatérésre tehát nincsen lehetőség, és különösen nem követhető olyan eljárás, amelynek során a tulajdonos - pillanatnyi érdekeitől vezérelve - hol a korábbi, hol a későbbi ítélettel elrendelt megszüntetési módot képviseli, mint tette a felperes, aki a hagyatéki eljárásban a későbbi ítélet alapján részére járó megváltási ár követelést érvényesítette, a jelen perben pedig - a keresetlevélből kitűnően - a korábbi ítélethez egyoldalúan visszatérve az annak alapján őt terhelő megváltási árral szemben élt beszámítással. A felperes a beszámítani kívánt követelést (az őt a későbbi ítélet alapján megillető megváltási árat) a korábbi ítélet alapján fennálló kötelezettségével állította szembe, azaz valójában saját követelése kiegyenlítése útján kívánt tulajdonjoghoz jutni.

- [18] A fellebbezési ellenkérelem kézbesítésének elmulasztása kapcsán mutat rá a Kúria, hogy ez a jelen esetben nem befolyásolta érdemi döntést: a per adataiból kitűnően a felperes a korábbi per alapján őt megillető dologi jogosulti pozícióba helyezve magát, ahhoz egyoldalúan visszatérve próbálta elérni az alperes jognyilatkozatának pótlását, ez azonban a kifejtettek miatt nem lehetett sikeres. Megjegyzi a Kúria, hogy e jogi álláspontot alátámasztó konkrét jogszabályi rendelkezés nincs, az az abszolút szerkezetű tulajdonjog és a kötelek előzőekben kifejtett összefüggéséből vezethető le. A döntéshozatalnál e körülményeket a bíróságnak hivatalból, az ellenkérelemtől függetlenül is értékelnie kellett, így az ellenkérelem kézbesítésével kapcsolatos esetleges eljárási szabálysértés a pert lezáró döntés érdemén nem változtat.
- [19] Végezetül a jogerős ítéletet hozó tanács tagjaival szembeni elfogultsági kifogás kapcsán emeli ki a Kúria, hogy annak vizsgálatát - lévén nem abszolút kizárási ok - a Pp. 13. § (4) bekezdése kizárja, mindazonáltal önmagában az a körülmény, hogy a bíróság a korábban hozott ítéletben foglaltakkal azonos álláspontot foglal el, az elfogultságot nem alapozza meg, különösen nem, ha - mint a jelen esetben - ez a jogi álláspont helyes.
- [20] A kifejtettek értelmében a jogerős ítélet nem jogszabálysértő, az érdemi döntés és annak indokai is helytállóak, ezért azt a Kúria a Pp. 275. § (3) bekezdése értelmében hatályában fenntartotta.

Záró rész

- [21] A felperes felülvizsgálati kérelme nem volt eredményes, megtérítést igénylő költség azonban az eljárásban nem merült fel, ezért arról a Kúriának rendelkeznie nem kellett.

Budapest, 2020. május 27.

Dr. Harter Mária s.k. a tanács elnöke, dr. Varga Edit s.k. előadó bíró, dr. Mocsár Attila Zsolt s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

BB

bírósági ügyintéző